

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי ג' אייר תשפ"ב | דף היומי בבלי: יבמות נח | דף הכולל: כתובות ד.
דף היומי בהלכה: מתחילת סימן כ"א עד סעיף ג'.
מוסר: חפץ חיים - כלל י' אות ג' עד אות ה'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער הבטחון פרק ג' 'וטרדת הנפש להקדים' עד 'והעלה אשר בעבורה חייב הבורא'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

שלושת הרבנים שחתמו על פסק דין נגד עכברים | שלוש מאות קרידע'ס קדושים שזכו לנהוג
כבוד זה בזה – סיפור מרטיט | החברותא בחנות הספרים של גיטלר | 2394

על דא ועל הא

**"לפני כמה שנים הזדמנתי למעונו באחד המעמדים,
ישבתי על ידו והוא לא שם ליבו לכלום. אמרתי לו:
רבי חיים, אני מקנא בך שככה אתה יושב ולומד..."**

Aharon Krohn/Flash90

מתוך דברי מרן הגר"ד פוברסקי שליט"א בניחום בבית מרן הגר"ח זצ"ל ובעצרת המספד ב'בית מתתיהו'

בספרים שנזקקו להם. וכאשר יצא לאור ספר חדש בשמי העולם
התורני דאז, היה ר' חיים גיטלר ממחר ומספר לנו עליו, ואם הספר
מצא חן, היינו רוכשים אותו.

באחד הימים, הגיש לפנינו ספר חדש: 'קרית מלך', שהוא אחד
מהספרים הראשונים שהוציא מרן הגר"ח"ק בצעירותו ממש, ובו
יש מקורות לאותם מקומות שאין בידי ה'נושאי כלים' ברמב"ם
למצוא להם מקור. באותה עת למדתי מסכת תמורה, והתבוננתי
בדברי רש"י בתמורה דף כ"ז (שהביא את דברי הירושלמי), שהנה
הם מקור גדול לדברי הרמב"ם שמי שממיר מאה בהמות בבהמה
אחת, לוקה כמנין הבהמות שהמיר, ורבים נלאו במציאת מקורו
של הרמב"ם.

אמרתי לר' חיים גיטלר: אבדוק ב'קרית מלך', אם אמצא
שהמחבר הצעיר הביא את המקור מדברי רש"י אלו, ארכוש מיד
את הספר. בימים ההם עדיין לא הכירו את כוחו הגדול של רבי
חיים קנייבסקי. פתחתי את הספר ונוכחתי לראות שאכן הוא
מציין בפשיטות את דברי רש"י אלו, בסיעתא דשמיא המיוחדת
שלו. התפעלתי מאד ורכשתי את הספר.

את מרן זיע"א הכרתי שנים רבות ממש מצעירותו. מבטינו
תמיד היה עליו בפליאה והשתוממות. מאז ומקדם היה מנותק
מעניני העולם רק גריס באורייתא תדירא. באותם הימים לא יכלו
לחשוב שהוא זצ"ל יזכה להגיע לאן שזכה להגיע, ובאמת מה
שזכה לזה הוא מפני שהיה עמל בתורה ודבוק בה עד לאחת.

תמיד באירועים ציבוריים היינו יושבים יחד, היו לפניו
אלפים ורבבות שבאו לראותו, והוא לא שת ליבו לכלום רק
ישב עם הגמרא ולמד. לפני כמה שנים הזדמנתי למעונו באחד
מן המעמדות, ישבתי על ידו והוא לא שם ליבו לכלום. אמרתי
לו - רבי חיים, אני מקנא בך שככה אתה יושב ולומד. הוא
נשא את עינו מן הגמרא ואמר לי: וכי מה אתה רוצה שאעשה,
שאחטוב עצים? זה היה מהות חיי. או ללמוד תורה או להיות
חוטב עצים.

בימים ההם, היתה לי קביעות בימי שישי בחנות הספרים של
ר' חיים גיטלר בתל אביב. הגאונים רבי שלמה שמשון קרליץ
צוק"ל ורבי מיכל פיינשטיין צוק"ל היו שם, וגם אני הגעתי
בקביעות. ישבנו בחדר פנימי בתוך החנות. ר' חיים נתן לנו לעיין

בהקדמה ותבין... עיינתי ומצאתי ששם נאמר, שהמו"ל קראו מכילתא דרשב"י כי רוב הדברים שבו העתיק ממכילתא דרשב"י, אך הוסיף גם דרשות שהביא הרמב"ם ועוד, ואכן על דין זה ציין שם המו"ל את המקור שלו שהוא מדברי הרמב"ם...
אין ספק שהסיבה שמרן הגר"ק זכה לגדלות בתורה בהיקף עצום כל כך היא, שמניקות ועד שיבה לא היה לו דבר זולת התורה, כל ימיו בכל רגעיו ופרטיו.

הייתי רגיל הרבה לעיין בספרו קרית מלך, בסוגיות שונות למצוא מקורות לדברי הרמב"ם. פעם אחת הגענו בסוגיא עמומה אחת לדברי הרמב"ם שהכס"מ לא הביא מקורו, ומצאתי מכילתא דרשב"י שבו מובא הדין שכתב הרמב"ם. כשפגשתי פעם את רבי חיים, שאלתי מדוע לא ציין את המכילתא ב'קרית מלך'. רבי חיים שאלני: 'איזו מהדורה של המכילתא דרשב"י יש לך, החדשה או הישנה?' כשאמרתי כי היא החדשה, אמר לי: תסתכל

יומא דהילולא

"זקני לא ידע כמוזבן ממה שמצפה לו בדרך, ויצא עם עגלות מלאות כל טוב לקרעסטיר. לפתע באמצע הדרך קפצו כמה כלבים גדולים מזל העגלה והחלו לנבוח בקולי קולות..."

ליומא דהילולא של הרה"ק רבי ישעיה מקרעסטיר ז"ע - ג' באייר | הרב משה אהרן אויש

הרב משה אהרן אויש

לשפוך שיח לפני הרה"ק לישועה מיידית, ובכה לפני רבי ישע"לע בטענה כי הוא מקפיד לתת מעשר געלט מכל הכנסותיו, ולא מגיע לו הפסד גדול זה.

"רבי ישע"לע שמע המקרה ואמר לו: אכן אתה צודק. הן אני מכירך כאיש חסיד וירא שמים, ואני יודע כי אתה מפריש מכל הכנסותיך מעשר כספים למהדרין, ולא מגיע לך הפסד כזה. ואמר לו שייך לשלושת חתניו הרבנים הגאונים, שישבו במושב בית דין ויחתמו על פסק דין שלא מגיע לר' שלמה ענגיל מטוקאי הפסד באוצרותיו.

"והלך זקני ר' שלמה והושיב את חתניו של הרה"ק, הלא הם הגאון רבי שמואל גרוס אב"ד בערעבשט, הגאון רבי ראובן חיים קליין אב"ד סאנינא, והגאון רבי ישראל אברהם לנדא אב"ד באדלין, והם הוציאו פסק, שהנה הגיע לפנינו הרב שלמה הכהן ענגיל מטוקאי שנותן בכל חודש מעשר כספים כנדרש, ובוודאי שלא מגיע לו שיפסיד רכושו ע"י מכת העכברים, וחתמו שלושת הרבנים הגאונים. והביא זקני את הפסק לרבי ישע"לע והוא צירף בכתב ידו, גם אני הק' ישע"לע בן מו"ה משה ז"ל, שהי משמש בקודש אצל הה"צ מליסקע ז"ע, מצטרף לפסק הגאונים שליט"א. ואמר לו רבי ישע"לע שידביק את הפסק על הדלת של המחסנים ויברחו. וכן הוה".

מוסיף ר' הרצקא ואומר: "יש כאלו שמוסיפים שהעכברים ברחו למחסנים של השכן הגוי, והוא התפלל מאיפה באו לפתע כל העכברים, אבל אני לא שמעתי כך בבית אבא. וכן הסגולה של הדבקות תמונת רבי ישע"לע כסגולה נגד העכברים, שיש כאלו המקשרים זאת לזקני ר' שלמה, אנו לא קיבלנו זאת, ואולי הסגולה באה ממקור אחר".

עוד סיפור מופלא של ר' שלמה ענגיל הקשור למלוא מלכה אצל רבי ישע"לע מספר בהתרגשות נינו הרה"ח ר' הרצקא הי"ו. גוי אחד

"מעל אלף מלווה מלכה רצופים היה זקני ר' שלמה ענגיל ז"ל אצל רבי ישע"לע", כך מספר נינו הרה"ח ר' הרצקא ענגיל הי"ו. "סעודות אלו היו נמשכות שעות ארוכות, ופעמים רבות היו מסתיימות כבר בעלות השחר.

"למרות האורחים הרבים שהיו שוהים בקרעסטיר בביתו של רבי ישע"לע בשבתות, וסועדים על שולחנו, וכידוע המאכלים היו מוגשים שם בריוח עצום, במטעמי גן עדן - בכל זאת, מיד אחר הבדלה, החלו בהכנות לסעודת המלווה מלכה. היו אופים במיוחד בכל מוצאי שבת חלות גדולות, העמידו לבשל טשולנט, מרק, בשר ודגים, תפוחי אדמה, ועוד מאכלים רבים כיד המלך, וכרוחב ליבו הטהור של רבי ישע"לע והרבנית.

"דרכו בקודש של רבי ישע"לע היתה לספר סיפורי צדיקים כנהוג, ותמיד היה מבקש שיספרו גם 'געלט מעשה', סיפור שקשור לכסף. והחסידיים, אנ"ש ואלו שהיו אז, ידעו שסיפור זה לעת כזאת הוא סגולה לפרנסה, וזו היתה כוונתו של רבי ישע"לע, להמשיך שפע ברכה והצלחה בבני חיי ומזוני רויחא ובריאות הגוף ורפואות הנפש וכל טוב לבני כדרכם של הצדיקים. וכל פעם שהיה רבי ישע"לע מסיים את הסיפור, היה זקני ר' שלמה מפטיר: 'ווען דער בורא כל עולמים וועט אונז געבען מנוחה ושמחה, וועלמער וויסען דער רבש"ע איז א ממליך מלכים ולו המלוכה' (כשבורא כל עולמים יתן לנו מנוחה ושמחה, אז נדע שהרבש"ע הממליך מלכים ולו המלוכה)".

"זקני ר' שלמה היה בעל ממון רב, והתפרנס משיווק מוצרי מזון, והיו לו בחצרו בטוקאי מחסנים מלאים עם קמח, סוכר ועוד מוצרי צריכה. פעם אחת תקפה מכת עכברים קשה את המחסנים, וביום בהיר אחד ראה שמאות עכברים חודרים למחסנים ומתחילים לכרסם את הסחורה. מיד קם ונסע לקרעסטיר

זמן רב, כביאתם כך הליכתם, לפתע הסתובבו הכלבים ונמלטו. לאחר כמה רגעים כשראה ר' שלמה שהכלבים לא שבים, המשיך בדרכו בלב רועד מפחד לקרעסטיר.

"כאשר נכנס למלוה מלכה, עוד קודם שהחל להתנצל על האיחור, קם רבי ישע'לה ואמר לו: נו שלמה, האב איך דיר געשיקט גוטע שומרים... (שלחתי לך שומרים טובים?). זקני לא ידע מה כוונת הרבי, רק למחרת הגיעה השמועה שאותו גוי חיכה לו, הבין שכנראה לא יסע היום לקרעסטיר והלך לו. וכך ניצל זקני ר' שלמה ע"י השומרים ששלח לו ר' ישע'".

שהיה גר בטוקאי והכיר את זקני מאוד, ידע שהוא נוסע בכל מוצאי שבת באמצע הלילה לקרעסטיר, וטיכס עצה איך לשדדו ולרצחו נפש. והמתין לו באחד השדות שמשם היה נוסע לקרעסטיר, ותיכנן שכשיעבור שם יתנפל עליו וירצח אותו ויקח את שללו.

"זקני לא ידע כמובן ממה שמצפה לו בדרך, ויצא עם עגלות מלאות כל טוב בדרכו למלוה מלכה. לפתע בהיותו באמצע הדרך במקום חשוך לגמרי, קפצו כמה כלבים גדולים מול העגלה והחלו לנבוח בקולי קולות, עד שהסוסים נרתעו והסתובבו לאחור. כאשר ראה זאת זקני, ניסה לנסוע דרך צד שני, אך הכלבים רדפו אחריו ולא נתנו לו להמשיך בדרך. כך נמשך הדבר כשעתיים, עד שאחרי

יומא דהילולא

"מצאו לעצמכם עצה כלשהי להיפטר מאותו שר פלך", ענה הרה"ק מקרעסטיר זי"ע לרבה של דרצק'ה, "גם אני עשיתי כך עם שר הפלך שלנו" ... הרב הופתע. "אדרבה, ילמדנו רבנו איזו עצה עלינו לנקוט?"

ליומא דהילולא של הרה"ק רבי ישעיה מקרעסטיר זי"ע

ביום סגרירי אחד התקבצו כמה עשרות מיהודי דרצק'ה והתדפקו על דלת ביתו של רב העיירה הגאון רבי צבי הירש הכהן זצ"ל, בנו של הגאון הנודע רבי יהונתן בנימין הכהן זצ"ל מסעליש בעל ה'נפש יהונתן'. "רבנו", הזדעקו הנכנסים בצוואת בקול בוכים, "כשל כוח הסבל איננו יכולים עוד. אנא עוררו עלינו רחמי שמים התפללו לפני בורא עולם שייגמר הסבל הנורא הזה". הרב ישב נסער לשמע הדברים. המצב שגוללו הנכנסים לא היה זר לו, הוא היה מודע היטב לגל ההתנכלות האנטישמי הפוקד את עירו הקטנה והשלווה. פניו התענגו ונחרשו קמטים של צער. "אני עצמי קטונתי", מלמל הרב בענווה ושפלות רוח לאחר כמה רגעים, "מה אנו ומה כוחנו. אבל מה, הרי עומדים אנו בשלהי חודש שבט, בעוד כמה ימים יחול יום הילולתו של הצדיק רבי יצחק אייזיק'ל מקאליב זי"ע. אסע אפוא לקאליב לבקש רחמים על כולנו. אם ירצה ה' אפגוש שם גם את הצדיק רבי ישעיה מקרעסטיר זי"ע ואבקש את ברכתו".

כמה ימים לאחר מכן בתחילת חודש אדר יצא רבה של דרצק'ה את ביתו כשפניו מועדות לעיירה קאליב.

כל הדרכים המובילות לעיירה קאליב מלאו אדם. רבבות יהודי הונגריה עשו את דרכם כמו בכל שנה אל ציונו של הצדיק לשפוך שיח ותפילה. בין הבאים בלטה פמלייתו הגדולה של הצדיק המפורסם רבי ישעיה מקרעסטיר זי"ע, שנוהג היה להגיע לעיר מדי שנה לקראת יום ההילולא ולשהות בה כמה ימים לאחריו. הדבר היה בשנת תרפ"ה, שבועות ספורים לפני הסתלקותו

שמעון טיקוצקי

עננה מתוחה ריחפה על בתיה של דרצק'ה, העיירה השלווה והמטופחת השוכנת במחוז 'ביהר' שבהונגריה, לא הרחק מהעיר הנודעת דברצין. הדאגה והפחד הורגשו היטב בכל פינה, גם בלי שאיש ידבר על כך בקול.

הכל החל עם מינויו של ה'שטוהלר', שר הפלך החדש לפני תקופה קצרה, מאז הפכו חייהם של יהודי העיירה דרצק'ה לסיט יומיומי מתמשך. יהודים חפים מפשע הושלכו לבית הכלא מבלי שכלל יבינו מה חטאם ופשעם. ז'נדרמים חמורי סבר החלו לשוטט תכופות ברחובות ובשווקים, מפליאים את מלקותיהם ביהודים תמימים וישרים שהואשמו בעבירות חסרות שחר. מאחורי מתקפת האנטישמיות האכזרית עמד שר הפלך החדש, מר קולמושי, שהתגלה חיש כשונא ישראל שטני ומרושע.

באותה תקופה, בשנים שלאחר סיום מלחמת העולם הראשונה, סבלה הונגריה כולה מגל גואה של אנטישמיות. העם ההונגרי הפגוע שנאלץ לוותר בחירוק שיניים על חלקים נרחבים מארצו מצא ביהודים שעיר לעזאזל, שק חבטות נוח לכלות בו את זעמו ותסכולו. מדי תקופה עלתה לכותרות עיירה אחרת שחוותה את טעמה של ה'אנטיזמוס', האנטישמיות ההונגרית. עתה הגיע תורה של העיירה הקטנה דרצק'ה.

בתוך זמן קצר החלה ההתנכלות האנטישמית לתת את פרותיה. סוחרים אמידים ומבוססים החלו להתרושש ולרדת מנכסיהם, יהודים אנשי עמל שהתייצבו יום יום בחנותם חששו עוד לצאת מביתם שמא ייפלו כפרי בשל בידי השוטרים. המצב בדרצק'ה הלך והחמיר מיום ליום, הסבל והדאגה הגיעו עד נפש.

את קולו של השר ממשיך בדבריו. "אני רוצה שתיסע אליו ברגע זה ותבקש ממנו להתפלל לרפואת בני החולה. והיה אם אכן יצליח הרבי להציל את בני הנוטה למות, או אז מבטיח אני לשנות את יחסי ליהודים, לבטל את הגזירות הקשות שהטלתי עליהם ולהיענות מכאן ואילך לכל בקשה שלהם. אבל" - נעץ השר את עיניו האכזריות בפני איש שיחו - "אם הרבי לא יצליח לרפא את בני כפי שביקשתי, אם בסופו של דבר ימות בני במחלתו - כי אז מבטיח אני נאמנה לגרש את כל יהודי המחוז מבתיהם בעירום ובחוסר כל מבלי שיורשו לקחת עימם אפילו שרוך נעל מכל נכסיהם הרבים. האם הבנת אותי ברור?" -

ר' אהרן הנגיד הנהן בראשו כמי שכפאו שד ויצא מהחדר מצומרר עד עמקי נשמתו. הסיפא בדבריו של השר לא הותירה לו מקום לספקות מיותרים. סכנת גירוש נוראה מרחפת ברגע זה על כל יהודי המחוז. כעבור כמה רגעים כבר ישב ר' אהרן ב'אוטומוביל' - המכונית הממונעת שהחלה להיראות באותם ימים באירופה, והורה לנהג לנסוע במהירות המקסימלית אל העיירה הסמוכה קרעסטיר.

כל עוד נשמתו בו נכנס ר' אהרן לחצרו של הצדיק מקרעסטיר. "הכניסו אותי אל הצדיק תיכף ומיד", זעק ר' אהרן בקול מפוחד מבשר רעות. "סכנה חמורה מרחפת על כולנו". עד מהרה הוכנס אל הצדיק שביקש לשמוע בשל מה החרדה הגדולה.

"הרגע, דברי חכמים בנחת נשמעים", אמר לו רבי ישעיהלי לאחר ששמע את דבריו, בעודו שולף שתי קוביות סוכר מקופסא שהייתה מונחת בקביעות על שולחנו. "הא לך שתי קוביות סוכר, קח אותן וחזור במהירות לעירך, לך לביתו של השר ואמור לו להניח את הקוביות בפיו של הבן החולה. אל תהסס. אפילו אם הבן כבר יגסס באותה שעה, המס את הסוכר במים וטפטף את המים לפיו. לאחר מכן פנה אל השר ובקש ממנו לחזור בפניך ב'תנאי כפול' על הבטחתו להיטיב עם יהודי האזור אם בנו יירפא ממחלתו. אם כך תעשה, בעזרת ה' הבן יחלים ממחלתו ויבריא כאחד האדם".

ר' אהרן עשה כמצוותו של הצדיק מקרעסטיר מבלי להחסיר דבר. מיהר לביתו של השר, המיס את הסוכר במים וטפטף לגרונו של הילד שכבר החל לגסס ולפרפר. כעבור כמה דקות פתח החולה את פיו ועיניו לראשונה מזה שבועות, לאחר כמה שעות נוספות של שינה החל הילד למלמל כמה הברות לא ברורות, אך מגמת ההשתפרות הלכה והתקדמה. אחרי כמה שבועות חזר הילד להשתובב על רגליו כאחד האדם, ויהי לפלא.

אבי החולה שר הפלך שנפעם והתרגש מהפלא הגדול שהתרחש לנגד עיניו, קיים את הבטחתו ושינה על אתר את יחסו ליהודי המחוז שבשליטתו. מאז ואילך ידעו כל יהודי האזור שקט ושלווה.

את הסיפור הזה סיפר הצדיק רבי ישעיהלי מקרעסטיר בעצמו באוזני רבה של דרצק'ה, משל לא מדובר במעשה פלאים כי אם בהתרחשות טבעית מובנת מאליה, והפטיר באותה נימה של

של הצדיק מקרעסטיר לעולם שכולו טוב. חדר אכסנייתו של הרבי מקרעסטיר היה מלא וגדוש בעשרות חסידים שביקשו לגשת אל הצדיק ולמסור לו פתקה לבקש ברכה וישועה בענייניהם. משנודע לרבי ישעיהלי כי רבה של דרצק'ה בין הנוכחים, הורה מיד להכניס עבורו כסא ולהושיבו לצדו. לאחר שהתיישב, פנה הצדיק לרבי צבי הירש ושאל בשלומו.

"שליח ציבור אנכי היום", השיב רבה של דרצק'ה רבי צבי הירש נרגשות. "לא בשל ענייני האישיים באתי לכאן, כי אם עבור בני עירי המתענים תחת ידי ה'שטוהלר', שר הפלך האנטישמי המתנכל להם בכל דרך שהיא מזה תקופה ארוכה. יעתיך נא הרבי הקדוש עבורנו שניפטר מעולו של אותו רשע אחת ולתמיד".

רבי ישעיהלי ידוע היה בכוחו השמימי להשבית אויב ומתנקם, להעביר מהעולם צוררים ומציקים. פעם כשהתבטא מאן דהו באזני הצדיק רבי הרצק'ה מראצפערט זי"ע כי בימינו ישנם 'המנים' רבים מספור אך אין מרדכי אחד שיעמוד מולם, הזדעזע רבי הרצק'ה וקרא לעברו: "בדורנו יש את רבי ישעיהלי מקרעסטיר, הוא בכוחו לבדו יכול להשבית מדי יום מאה 'המנים'..."

כסבורים היו הנוכחים, שגם הפעם יגזור הצדיק על אותו רשע כראוי לו. אלא שהפעם הגיב הצדיק בדרך אחרת. "גיבט אייך א עצה מיט אייער שטוהל, איך האב מיך אויך א עצה געגעבין" - לכו ומצאו לעצמכם עצה כלשהי להיפטר מאותו שר פלך, גם אני עשיתי כן כשמדובר היה בשר הפלך שלנו" - השיב הצדיק רבי ישעיהלי כשבת שחוק קלה מבצבצת בזוויות חרכי עיניו.

"אדרבה", מלמל הרב המופתע בתגובה, "ילמדנו רבנו איזו עצה עלינו לנקוט?"

"אספר לכם גופא דעובדא", השיב לו רבי ישעיהלי, והחל לספר לו את המעשה הבא:

בעיר הסמוכה לקרעסטיר התגורר שר פלך שונא ישראל מושבע. אף הוא השביע את יהודי האזור הנתונים תחת שליטתו במרורים. מדי יום ניתכו על היהודים גזירות ומסים בלתי נסבלים. הפחד והחרדה מפני הבאות הלכו והתעצמו מיום ליום. באחד הימים נפל בנו של אותו שר, ילד כבן עשר, למחלה מסוכנת. טובי הרופאים והמומחים שהוחשו למיטתו השיבו כולם את אותה תשובה: זוהי מחלה נדירה ולא מוכרת, מחלה חשוכת מרפא. אין לנו מה לעשות, לא ניתן להציל את חייו של הילד.

ככל שנקפו הימים הלך מצבו של הילד והידרדר, גופו הצטמק וכחש עד שהגיע לשערי מוות. באותה עיר התגורר יהודי נכבד, ר' אהרן שמו, עשיר בעל ממון ואף מקורב למלכות. באחד הימים קרא לו שר הפלך לשיחה בארבע עיניים. "שמעתי שאתה מבקר מדי פעם בהיכלו של הרבי מקרעסטיר", פתח השר את שיחתו המסתורית. ר' אהרן הנהן בראשו בחיוב והתמלא דאגה. מה עכשיו? מי יודע מה זומם שר הפלך לעולל לאותו צדיק קדוש... "שמעתי שהרבי הזה הוא איש מופת", שמע ר' אהרן ההמום

פשטות וענווה: "כך נהגתי אני בשר הפלך של אזורנו, מציע אני אפוא לכבודו שיעשה אף הוא דבר דומה"...

סימני פליאה הצטיירו על פניו של הרב. "רבנו, לשר הפלך שלנו אין בן, ולי אין קוביות סוכר לתת לו".

אולם הצדיק מקרעסטיר לא שינה את דעתו. "קוביות סוכר אפשר לקנות בכל חנות", הגיב הצדיק בפשטות, "אך לא זו הנקודה. בעזרת ה' תמצאו גם אתם עצה כלשהי ותיפטרו במהרה מעולו של השר".

הרב יצא מחדרו של הרבי בתחושות מעורבות. ככל שניסה להוגיע את מוחו לא עלה בידו למצוא רעיון כלשהו כפי שהורה לו הצדיק.

כמה שבועות לאחר מכן, בג' אייר תרפ"ה נסתלק הצדיק מקרעסטיר לעולמו. רבה של דרצקה נסע להשתתף בהלווייתו של הצדיק. בשובו הביתה המתין לו אחד מיהודי העיירה ובפיו תגלית מרעישה: "יש בידי תיעוד של לא פחות מתריסר מקרים בהם עבר שר הפלך שלנו קולמושי על החוק הפלילי. אם ניידע בדבר את השלטונות יהיה זה בוודאות סופו של השר", לחש

היהודי באוזני הרב.

רבי צבי הירש, שזה עתה חזר מהלווייתו של הצדיק, ראה בכך אצבע אלוקים גלויה. ללא ספק, לעצה הזו התכוון הרבי הקדוש מקרעסטיר, הרהר לעצמו בהתרגשות.

כעבור כמה ימים נשלחו המסמכים המפלילים ללא שם השולח לרשויות החוק. לא עברו כמה ימים ושר הפלך קיבל הוראה להתייצב בפני הממונים עליו לשימוע בגין עברות שונות. בדרך לא דרך נודע לו כי ידם של יהודי דרצקה בנידון, הוא קרא לראש הקהל של העיירה לביתו והתחנן בפניו לבקש משולחי המכתב לחזור בהם מתביעתם, כשהוא מתחייב לשנות לעד את יחסו ליהודים.

לאחר שנועץ בראשי ונכבדי הקהילה ניאות רבי צבי הירש רב העיירה לקבל את בקשת השר ולמשוך את העתירה ברגע האחרון. את הסיפור הזה רשם בעל המעשה, הגאון רבי צבי הירש הכהן זצ"ל, בספרו על התורה 'ליקוטי צבי', והוא מסיים וכותב: "מאז עברו כמה ימים ושנים, הרבה עבר על ראשינו מהמים הזידונים חדשים מקרוב באו אשר לא שערום אבותינו, והשר ההוא עוד עומד לימין צדקנו..."

(המבשר תורני)

הסיפור היומי

ראיתי שהפעם דוד איצקו נחוש. "אני חייב לספר לו לפחות את הסיפור עם הרב ליבער", אמר לסבתא. "לא ייתכן שהנכד שלך לא יכיר את הסיפור הזה". סבתא השפילה מבט ואיצקו התיישב לידי. "אני רוצה להראות לך משהו, יינגלע"...

שלוש מאות בְּיָדְעָרְס קדושים שזכו לנהוג כבוד זה בזה ברגעים האחרונים - סיפור מרטיט

שהיה גם לסבתא על היד. וכך ידענו שגם על זרועו של דוד איצקו יש מספר. ידענו שהוא גם היה 'שם'. אבל הוא, כמו סבתא, מעולם לא הסכים לדבר על זה.

תמיד שמחנו לפגוש אותו, כי ידענו בוודאות שנקבל איזו מתנה קטנה או חבילת ממתקים מכובדת. כשגדלנו קצת, הוא גם נהג לחלק לנו סכום כסף על התעודות שקיבלנו. היתרון המשמעותי אצלו היה, שהסכום היה קבוע, בלי להתחשב כלל בציונים. הוא מעולם לא חשב שצריך לטרוח לפתוח את התעודה ולקרוא אותה מבפנים. הוא רק החזיק אותה בידי הגדולות וקרא בקול גדול ובהתפעלות את השם ואת הכיתה, ואמר: "נו, ברוך השם, גדלת, עוד שנה עברה ברוך ה'בבריאות, זה העיקר".

רוחו תמיד הייתה טובה עליו. בפיו היו שגורות אלפי הלצות שנונות, ובדיחות מכל הסוגים והמינים, בעיקר באידיש. הוא נהג להגיע לסבתא בכל שבוע, פעם אחת לפחות, בדרך כלל בגפו, בשני אוטובוסים מבת ים, וסבתא אהבה שהוא בא, אף על פי

שמעון ברייטקופף

דוד איצקו, אחיה הקטן של סבתא ע"ה, היה יהודי פשוט, שגר עם אשתו בבת ים. הדוד והדודה לא זכו לילדים. הם חיו ערירים, והנכדים של אחותו - סבתא שלי, היו המשפחה היחידה שלו. אהבנו אותו מאוד והוא אהב אותנו בכפל כפליים.

הדוד היה גדול ממדים ורחב גרם, ועסק לפרנסתו בצורפות ותיווך של כלי כסף. הוא נהג לשתות מדי יום כמה כוסות קוניאק או ברנדי, העיקר שיהיה משהו ש'יחזק את העצמות' - כלשונו. במבט לאחור נראה לי, שזה היה יותר משהו בשביל 'להחליש את הזיכרונות'.

כילדים, אהבנו להיות איתו. הוא נהג להשתובב אתנו ולהניף אותנו לכל עבר, ובעיקר צהלנו כשהוא היה מרים אותנו ביד אחת, גבוה עד השמים ('צו הימל', כמו שנהג לומר), עד שסבתא הייתה גוערת בנו על הרעש, ואז היינו נאלצים להפסיק את החגיגות בלית בררה. בזמן שהיה מרים אותנו, שרוול החולצה שלו היה מטפס במעלה זרועו החסונה, והיינו רואים את המספר הזה,

שזה 'נארשקייט', אז חשבתי להסביר לך למה זה חשוב, אבל לא התכוונתי לפגוע חס וחלילה.

ואז הוא גנח גניחה עמוקה ואמר לסבתא באידיש: "את רואה, הם שוכחים. לא, הם לא שוכחים, הם בכלל לא יודעים. צריך לספר להם משהו".

ואז הוא פנה אלי ואמר לי ברצינות נדירה ובשקט: "אתה חושב שאני לא יכול להבין? אתה חושב שאני לא יודע מה זה נארשקייט? אם היית רואה מה שאני ראיתי, אולי היית חושב אחרת".

סבתא הייתה אשה פקחית. היא הבינה מיד לאן הוא חותר. היא הביטה בו במבט חמור כאומרת: שלא תעז להתחיל עם זה. הילדים לא ישמעו מילה על המלחמה הארוכה. אבל דוד איצקו, לראשונה ולאחרונה בחייו, חרג ממנהגו. ראיתי שהוא נחוש. את העיניים החודרות של סבתא הוא השקיט במשפט בידיש עסיסית: "אני חייב לספר לך לפחות את הסיפור עם הרב ליבער. לא ייתכן שהנכד שלך לא יכיר את הסיפור הזה". סבתא ידעה שהיכוחים לא יעזרו. היא השפילה מבט לשולחן - ואיצקו התיישב לידו. "אני רוצה להראות לך משהו, יינגלע".

הוא הפשיל את אט, בכוונה תחילה, את שרוול החולצה שלו, וחשף בפניי את המספר שהיה חרוט בכתובת קעקע לזרועו. זה היה אירוע נדיר. הוא וסבתא תמיד הסתירו את המספר וכל מה שהזכיר את כל מה שעברו שם, בשואה הארוכה. אבל הפעם זה היה שונה.

"אתה רואה, יינגלע, את זה קיבלתי מתנה מהגרמנים, כשבאתי לאושוויץ. אני לעולם לא אספר לך, יינגלע, מה ראינו שם. מה עברנו שם יום יום. אני רק אספר לך מה קרה אתי בשעה הראשונה שהגענו ברכבת לאושוויץ.

"אני באתי לאושוויץ במשלוחים של השנה האחרונה. אתה יודע, בשנה האחרונה, כל יום היו מגיעות לאושוויץ רכבות עמוסות במאות ואלפי יהודים, גברים, נשים וילדים. בכניסה היו עושים סלקציה, קודם כול מפרידים את הגברים מהנשים והילדים, אחר כך היו מפרידים גם את החלשים והמבוגרים. הנאצים ימ"ש היו יעילים מאוד, ובדרך כלל עשר דקות אחרי שהגיע 'משלוח' למחנה הכול היה נגמר..."

"הגענו לאושוויץ אחרי דרך ארוכה ומפרכת שעשינו מהונגריה לפולין, דחוסים כמו בהמות בקרונות בקר, בקור וברעב נורא. כל הדרך לא ידענו לאן בדיוק לוקחים אותנו ומה מתכוונים לעשות לנו. היו שמועות שונות על ההשמדה, אבל אף אחד בקרון לא חלם שזה רציני. שהשמועות האלה יכולות להתממש. איש לא רצה להאמין.

"רק כשהגענו לאושוויץ ולקחו לנו את המזוודות והמיטלטלים, אמרו לנו היהודים שעובדים שם מה הולך להיות. המקלחות, המשרפות... כל זה נאמר לנו בשני משפטים של יהודי שעובד

שהוא נהג לעשן לה בבית סיגריות זולות בשרשרת, והריח היה נשאר כמה ימים אחרי.

סבתא הייתה מוציאה לכבודו מהוויטרנה בסלון את הבקבוק של הקוניאק, עם הכוס הקבועה שלו, ואת קערת הקריסטל העדינה, שנועדה כמובן רק לאירוח של אורחים חשובים, כמו דוד איצקו למשל. היא הייתה ממלאת את הקערה בדרך כלל בחופן אחד או שניים של אגוזי מלך, ומגישה אותם ברוב טקס לאחיה הקטן. כמובן בלי מפצח אגוזים. הוא מעולם לא הבין למה אנחנו משתמשים במפצח לאגוזים, בעוד שאפשר לפצח אותם ב'מכה טובה' (כלשונו) ביד.

בחור צעיר הייתי. כשהגעתי לביקור בצהרי היום, פגשתי גם את דוד איצקו שהגיע גם הוא לבקר את סבתא.

כשבאתי, התקבלתי כרגיל בחביבות יתרה, ודוד איצקו, בעודו מנחית 'מכה טובה' על אגוז מלך גדול ועקשן, שהיה מונח על השולחן, התעניין אצל ה'שיבע בוחר' שלו מה קורה בישיבות ומה חדש בעולם.

באותה תקופה סערו הרוחות סביב סוגיה ציבורית פוליטית בציבור החרדי, ואני עדכנתי את זוג המבוגרים שישב מולי בכל פרטי הפרשה, תוך כדי שאני מוסיף ומסביר לסבתא ולאחיה בלהט רב, מי צודק ומי טועה, מי חצוף ומי הורס כל חלקה טובה, ומדוע, ומה צריך הצד הצודק לעשות בשביל לנצח את הצד הטועה ומטעה ומחריב את כל הדור.

כשסיימתי להרצות את טענותיי ומשנתי, התבוננתי לראות מה דעתם בעניין. לאכזבתי הרבה, הם לא נדבקו בלהט ונשארו אדישים לגמרי. מילא אדישים, אבל אחרי כמה דקות של שקט, הניף דוד איצקו את כף ידו האימתנית, כמסמן לי אות של ביטול מוחלט, ואמר לי: "נו, זה הרי 'נארשקייט', 'שטוסים' והבלים..."

בלבי התקוממתי וחשבתי לעצמי: איך הוא אומר על דברים כאלה נארשקייט? אלה דברים כל כך חשובים, כל ההשקפה של הדור תלויה בהם, איך הוא אומר על זה 'שטוסים' והבלים?? ילדות ועזות הייתה בי, והנושא כל כך בער בי, שאמרת לי בקול גדול: דוד איצקו, אולי אם היית גר כאן, היית מבין כמה הדברים האלה חשובים ורציניים.

אתה לא תוכל להבין את העניינים האלה. זה שייך לבחורי ישיבות, לאברכים, לראשי ישיבות. אולי אצלך זה לא נחשב משהו רציני, אבל אנחנו יודעים שעולם התורה מחזיק את העולם ועכשיו רוצים להחריב את הכול.

דוד איצקו התבונן בי במבט עצוב ושתק. שתיקה ארוכה ומעיקה. זה לא היה אופייני לו. הוא הסתכל עלי במבט עצוב ושתק. לא הבנתי מדוע הוא השתק וחשבתי אולי פגעת בו חלילה. תיקנתי את עצמי מיד: דוד איצקו, אני ממש מתנצל על מה שאמרת. אני לא התכוונתי לפגוע חלילה, רק בגלל שאמרת

שם. פחד מוות נפל עלינו.

"באותו היום, היות שהיו 'משלוחים גדולים', היה עומס גדול על המקלחות".

דוד איצקו התבונן בעיניי, לוודא שאני מבין באילו מקלחות מדובר, בלי לפרט ולעורר את חמתה של אחותו הגדולה, שישבה כל הזמן לפקח שהוא לא מגזים ומפחיד את הילד. הנהנתי לו בראשי לאות שאני מכיר את העניין ומבין על מה מדובר. הוא יכול להמשיך.

"הכניסו אותנו בינתיים לצריף קטן וחשוך, כדי שנמתין שם עד שיגמרו לטפל במשלוח הקודם. כשכולם נכנסו פנימה הם סגרו את הדלת של הצריף, ואנחנו הבנו, שעוד כמה שעות כבר לא נהיה כאן. יסירו מאתנו את הבגדים, יעקרו את שיני הזהב, יבדקו שלא החבאנו משהו ויעמידו אותנו בתור. כולנו ניכנס לתאי הגזים "מבחוץ שמענו את הצרחות של אנשי האס-אס. הם לא ידעו לדבר, רק לצרוח צרחות איומות ונוראות. להיכנס, לזוז, להזדרז, יהודים מסריחים, מהר, מהר!"

"ידענו שהיהודים שנסעו בקרונות לפנינו נכנסים עכשיו להשמדה. הכרנו אותם, הם היו חברים, מכרים, מאותו אזור, והיו גם כאלו שהיו להם בני משפחה בקרונות הקדמיים.

"הצרחות של אנשי האס-אס לא הפחידו אותנו כמו הריח הנורא שעלה באפינו. זה הריח של הגיהנום, ריח הזוועה של בשר חרוך, אשר עלה מהמשרפות של המחנה, מהקרמטוריום שהיה ממש קרוב אלינו. אחינו אחיותינו המושמדים ברגעים אלו עולים בסערה השמימה. מי נרצח עכשיו מאחורי הקיר של הצריף? חבר? מכר? אח? אחות? אבא? אימא? מי יודע.. אבל מה זה בעצם משנה? הרי אנחנו הבאים בתור... אי אפשר לתאר מה עובר בראש ברגעים הללו.

"אף אחד לא דיבר. עמדנו המומים ומיאשים בצריף הארוך הזה, הפרוזדור שלנו לטרקלין של המוות. חלק תפסו מקומות בינתיים על הדרגשים המצחינים של הצריף, ישבו מכונסים איש איש בדרגשו. אומללים, רועדים מפחד, מאימת המוות הקרב ובא".

סבתא, שהקשיבה כל העת בתשומת לב לדוד איצקו, ישבה קפואה במקומה, מכונסת בעצמה, בפנים חתומות. היא תמיד ידעה לשלוט ברגשותיה. אבל בזווית העין שמת לי לב, שמהרגע שדוד איצקו, אחיה הקטן, התחיל לספר את סיפורו, גופה רועד. היא לא יכלה לשלוט ברעד שאחז בה. אני מניח, שהיא לא רצתה שדוד איצקו ימשיך בתיאור שלו לידי, אבל היא לא העזה להפסיק אותו באמצע.

דוד איצקו המשיך: "היה שם רב אחד, מבוגר. לא הכרתי אותו קודם, ולא שמעתי עליו. אחר כך התברר לי שהוא היה רב של קהילה גדולה בבודפשט. הוא היה לבוש בכובע של רבנים וחליפה של רבנים וגם עטור בזקן של רבנים. בקיצור רב גדול. הוא ברח

מהגרמנים לאזור אחר, בכפרים, ונתפס. הוא היה לבד. המשפחה שלו, הקהילה שלו, כולם כבר נשלחו לאושוויץ חודש קודם. רק באותם רגעים הוא הבין מה קרה להם, ומה הולך לקרות לו.

"מישהו עשה לו מקום לשבת על הדרגש. הוא ישב כמה דקות עם עצמו, ואז פתאום נעמד באמצע הצריף ואמר לנו ככה: 'איִדן, טייִערֶע אַיִדן (יהודים יקרים), אתם יודעים שאנחנו עומדים למות עוד מעט, ויש חיוב להתוודות לפני המיתה. אני התחלתי להתוודות בשקט, ואפילו שלמדתי הרבה תורה, והרבי שלי הוא מתלמידי תלמידי של החת"ם סופר, בכל זאת גיליתי שאני לא צדיק גדול, ויש לי הרבה עבירות להתוודות עליהן. כל יהודי חייב להתוודות רק לפני ריבונו של עולם, אבל וידי אחד אני חייב להגיד לכם, ברשותכם, בקול רם.

"את חטאיי אני מזכיר היום, לפני כולם, אפילו שזה ביזיון נורא ואיום. אני מתבייש עד עפר לומר את זה, אבל אנחנו עוד מעט כבר מגיעים לעולם האמת, והלוואי שהביזיון הזה יכפר לי קצת על מה שאני הולך לספר לכם.

"אתם זוכרים, בְּרִידֶרס (אחים), שהחילים הארוכים העלו אותנו באכזריות ובמכות ודחסו אותנו לקרון של הרכבת? אתם יודעים מה המחשבה שעלתה לי בראש? עכשיו אני מתבייש ונכלם, אבל אני אספר לכם: הדבר הראשון שעלה לי בראש היה: על זה אני לא אסלח להם - איך הרשעים האלה שמים אותי, יהודי מכובד כל כך, רב חשוב ו'אויִגֶער לְעַנְדֶער', בקרון אחד עם כל מיני פשוטי עם ועוד עם 'אונְטֶער לעַנְדֶער'?"

[דוד איצקו לא היה צריך להסביר לי מה זה 'אויבער' ו'אונטער'. התארים האלה שאותם לומד כל יוצא הונגריה עם יציאתו לאוור העולם, נועדו לחלק בין היהודים שהתגוררו בערים הגדולות, בחלק העליון של המדינה ('אויבער לעַנְדֶערס') ונחשבו משכילים יותר, עשירים יותר ונכבדים יותר, לבין הכפריים, שהתגוררו בחלק התחתון של המדינה ('אונטער לעַנְדֶערס') ונחשבו משכילים פחות, עשירים פחות ונכבדים פחות.ש.ב.]. "נסענו יחד בקרון של הרכבת, בתנאים של בהמות, והמחשבה היחידה שהייתה לי בראש - מתי כבר תיגמר הנסיעה הנוראה הזו, שאני נמצא אתכם יחד.

"אבל כשהגענו לכאן והבנתי לאן אנחנו הולכים, כשהבנתי שעומדים לחנוק את כולנו יחד בתאי הגזים, כשהבנתי שעוד שעה או שתיים יפשיטו ממני את הפראק ואת הכובע ויעקרו לי את שיני הזהב שלי, ואני אעמוד בלי כלום, בתור לעולם הבא, עם כל מי שהיה אתי בקרון, וישבתי כאן לעשות וידי וחשבון הנפש, חשבתי לעצמי - למה הם דוחסים אותנו כמו בהמות? למה הם משפילים אותנו כל כך? למה הם מפשיטים אותנו? מה הטעם בזה? מה ריבונו של עולם רוצה להגיד לנו בזה?

"אני אומר לכם את האמת, השאלות יותר טובות מהתשובות שיש לי. כשנגיע למעלה בטח נבין את הכל. אבל באמצע הווידי נזכרתי בשיחה שהייתה לי עם הרבי שלי, בתור בחור אצלו בישיבה לפני יותר מארבעים שנה, כשבאתי לספר לו שנפגעת

מאוד שהציעו לי הצעת שידוך ממשפחה פשוטה וענייה של 'אונטער לענדערס'. שאלתי אותו: רבי, איך ייתכן שמציעים לי הצעה כזו? זו תורה וזו שכרה? מה, אני בחר מהשוק?" הרב ליבער עצר את הסיפור והסתכל לכולנו עמוק בעיניים: "טייערע אידן", הוא צעק. "אנחנו הולכים לסיים את החיים כאן, תקשיבו לי דקה אחת מה ענה לי ראש הישיבה שלי, ולא הבנת את התשובה שלו עד הרגע הזה! ורק כאן ועכשיו, ממש ברגע האחרון לפני שאני עולה לפני בית דין של מעלה, ריבוננו של עולם האיר לי ועזר לי להבין את מה שלא הבנתי כל החיים!"

"אתה צריך להבין", אמר לי דוד איצקו, "באיזה מצב מדובר. כולנו היינו עייפים ורעבים עד מוות, ממוטטים לגמרי, שבורים ורצוצים, מפוחדים עד לשד עצמותינו מהמוות הקרב ובא. לאיש לא היה כוח, ולא עניין אף אחד לשמוע דרשות. ומה קשור עכשיו השידוך שהציעו לו לפני ארבעים שנה? מה הוא רוצה מאתנו הרב המשונה הזה? אבל הרב הזה דיבר בעוצמה גדולה כל כך, הוא היה נסער כל כך, שאי אפשר היה להתעלם ממנו. ולכן הקשיבו לו. גם אני הקשבתי לו. ממילא לא היה הרבה מה לעשות, והיה עדיף לשמוע אותו מאשר את הצרחות הנוראות שהיו בחוץ.

"אתם בטח מכירים ברידערס', הוא המשיך בקול גדול, 'את מה שהתורה מספרת על האחים קין והבל. קין קינא בהבל אחיו ורצח אותו נפש. הרב'ה שלי סיפר לי אז, שלפי דעה אחת, הסיפור היה אחר לגמרי. קין לא רצה ולא התכוון להרוג את אחיו. הוא רק כעס עליו קצת, ולכן הכה אותו. הוא היכה אותו חזק, אבל לא ידע בכלל שיש מושג של מוות. אף אדם לא מת עד אז.

"ולכן, אחרי שקין ראה פתאום את הבל אחיו שוכב בעיניים עצומות ללא תזוזה, הוא נבהל מאד. הוא לא הבין מה קורה. קין חשב, שהבל נרדם או התעייף מהמריבה או משהו כזה וישב ליד הבל, לחכות שהבל יקום. הוא חיכה שהבל שוב יפתח את העיניים, יקום ויחזור לעצמו כמו שהיה קודם המריבה.

"ככל שעבר הזמן, הבין קין שאולי קרה כאן משהו אחר. משהו נורא ואיום. פתאום הוא התחיל להבין, שאולי הבל אחיו כבר לא יפקח את העיניים לעולם. הוא נהיה מבועת. הוא התחיל להתחנן להבל אחיו שלא יעשה לו ככה, שלא ישאיר אותו לבד. שיעשה לו טובה ויחזור אליו. הוא לא רצה להפסיד את אחיו. פתאום הוא הבין שהוא אוהב מאוד את אחיו היחיד ורוצה שיהיה אתו שוב. אבל הבל אחיו לא הגיב ולא פתח את העיניים.

"ובספרים הקדושים כתוב, ששלושה ימים ושלושה לילות ישב קין ליד הגווייה הפצועה והחבולה של הבל אחיו והתחנן להבל שיחזור.

"הוא צעק וצרח והתחנן לאחיו המת שיקום. 'הבל!', הוא אמר שוב ושוב. 'אני לא התכוונתי לעשות לך כלום, אני מצטער, אני מתחרט, זה לא יקרה שוב. אני לעולם לא אצער אותך יותר, אני נשבע לך. אני מתחנן לפניך תחזור אלי, בבקשה ממך אחי האהוב והיחיד, פקח את העיניים. הבל, אני אוהב אותך, תחזור אלי..."

"אבל כל התחנונים לא עזרו, והבל לא פתח את העיניים. הוא לא חזר יותר. וקין הבין פתאום שאחיו הבל מת. אחיו נהרג על ידו. הוא איבד את אחיו ונשאר לבד. בלי האח היחיד שלו שכל כך אהב.

"אחרי שלושה ימים, כשהבין קין סופית מה קרה להבל, הוא התחיל לבכות. הבכי היה כל כך חזק, שהוא נשמע מקצה העולם ועד קצהו. הרבי הקדוש שלי אמר לי, שבאותה שעה לא רק קין געה בבכי, אלא כל הבריאה כולה בכתה אתו. כל הטבע בכה. האדמה והעצים, השמים, העננים ובעלי החיים, הפרחים והפרפרים.

"כולם בכו, כי קין הרס את הטבע של כל הבריאה. הקב"ה ברא את הטבע, בצורה שכל אחד צריך את זולתו בשביל להתקיים. השמים והארץ הם כמו אחים. כל אחד יש לו תכונות שונות וכל אחד משלים את זולתו. תארו לכם, שהיה ויכוח בין השמים והארץ מי חשוב יותר, והשמים היו אומרים שהם לא רוצים להמטיר גשם על הארץ, כי הם חשובים יותר ולא לכבודם להוריד גשם. היה מגיע חורבן לעולם. הקיום של העולם הוא כמו שהקב"ה ברא אותו, 'בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ' - יחד. כמו אחים. אי אפשר אחד בלא האחר.

"הקיום של העולם הוא שכל אחד נותן את החלק המיוחד שלו. לכל אחד מאיתנו יש תפקיד, כל אחד מאיתנו קיבל יכולת לתת משהו לבריאה שאף אחד לא יכול לתת וכל אחד מאיתנו צריך דברים שאף אחד אחר לא צריך. אם אחד החלקים בבריאה פתאום יחליט שהוא מזלזל באחרים, לא רוצה קשר אתם, לא רוצה לתת להם את מה שיש בחלק שלו, ולא לקבל מהם את החלק שלהם - הבריאה תיחרב. הוא מהר מאוד יבין שהוא לא עושה רע למישהו אחר - אלא מכחיד את עצמו. אין קיום לאח אחד באופן עצמאי. הטבע מבוסס על עקרון האחווה. אחד תלוי באחר.

"לכן, כולם בכו עם קין. כל היקום געה בבכי. בכי על הבל, בכי על קין. בכי על אחים שלא זכו להרגיש מה זו אחווה, מה זו אהבה אמיתית של אח אחד לאחיו. בכי על אח אחד שנרצח, ובכי על האח האחר, שרוצה להחזיר את אחיו לחיים, להרגיש שוב מה זו אהבת אחים. אח שמנסה להחזיר את הגלגל אחורה לאהבה שכבר לא תחזור לעולם.

"הבריאה כולה בכתה על האחווה שנהרסה, על העולם הטוב והנעים של שבת אחים גם יחד שלא הצליח להתממש, עולם שלם של אחווה ואהבה שנעצר מתוך רגע של רוח שטות, קנאה ושנאה עיוורת, שהפך את כל הבריאה, את כל היקום להיות עולם ללא אהבת אחים.

אבל זה כבר היה מאוחר מדי. קין הבין את הטעות מאוחר מדי.

"אחרי שהרב'ה שלי סיים את ה'וורט' הזה - הוא הסתכל עלי בעיניו הטובות ואמר לי: אתה מבין למה הציעו לך את השידוך הזה? כי ככה הקב"ה ברא את העולם. כל אחד תלוי באחר. כולם

בשום פנים ואופן. היא סגרה אחריה את הדלת, ואני ידעתי שהיא רוצה לבכות לבד. לא לידינו.

דוד איצקו המשיך:

ובאותו הזמן שהרב הזה זעק וחיבק את היהודי, כולנו עמדנו שם סביבם, כשאנחנו תמהים ומשתאים, נבוכים ומבולבלים לנוכח המחזה המשונה הזה. אבל הרב הזה פנה אלינו והמשיך לזעוק: טייערע אידן, הייליגע זיסע ברידערס (יהודים יקרים, אחים מתוקים וקדושים), יש לנו אולי עוד שעה אולי חצי שעה. אני חושב, אולי, אילו היינו בוכים קודם, לא היינו מגיעים לכאן. אני בטוח שהקב"ה הביא אותנו לכאן, כי שכחנו לגמרי שאנחנו אחים. בשלנו הסער הזה! אבל הנה, עכשיו, ברגע האחרון אנחנו נזכרים. אני מבטיח לכם, שעדיין זה טוב לפני ריבונו של עולם. אני בטוח. לא לחינם הגענו לכאן, לא לחינם הגענו לגיהנום הזה. הם מלמדים אותנו, יימח שמם וזכרם, שכולנו שווים בפניהם. הם לא מבדילים אם זה יהודי אויב ער או אונטער. ברידערס, כעסנו מספיק זה על זה, זלזלנו מספיק זה בזה, בואו נבכה עכשיו. יש לנו עוד קצת זמן להיזכר איך מרגישים אחים.

טייערע ברידער, בואו נתאחד עכשיו כמו אחים. בואו לפחות ניפרד זה מזה כמו אחים. בואו נבכה זה עם זה כמו אחים. אל תתביישו לבכות! אל תתביישו לגשת איש אל אחיו! אל תתביישו זה מזה! אנחנו אחים! אנחנו נשמה אחת! שיתביישו הם, הארורים, המנוולים הרוצחים, החיות המתועבות והשפלות, שחונקים ורוצחים ושורפים אותנו, שהשמידו ורצחו בדם קר את כל המשפחות של הקהילה שלי, את המשפחה שלי. שיתביישו הם, שלקחו למוות את הנכדים שלי. ילדים קטנים שאפילו חלאק'ה עוד לא עשו.

בואו נהיה עכשיו, לפחות לכמה רגעים, ברידערס אמיתיים שאוהבים זה את זה. בואו נהיה עכשיו אחים שיודעים לא רק למות זה עם זה, אלא גם לחיות זה עם זה! עוד לא מאוחר. אנחנו עדיין חיים. ריבונו של עולם עדיין מחזיק אותנו בחיים, נותן לנו עוד קצת זמן.

איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק! אני מציע לכם אחים קדושים, שכל אחד ייקח אתו עכשיו אח אחד לעזור לו, לבכות אתו, להיפרד ממנו כמו שצריך. אין זמן. אנחנו לא יודעים כמה זמן נשאר לנו. אבל אפילו רק לכמה רגעים. זה יהיה הווידוי שלנו, זה יהיה התיקון בשבילנו, בשביל כל האחים שלנו שיישאר, אחרי שהשטן ושליחיו הארורים יימחו מעל פני האדמה.

"וככה הוא הפציר בכולנו, לספר זה לזה את מה שעברנו,

לבכות זה עם זה, להיפרד זה מזה..."

אתה יודע יינגלע", אמר לי דוד איצקו, "בצריף הארור הזה היינו דחוסים בערך שלוש מאות איש, אולי יותר. רק אני ועוד אחד ניצלנו משם, ברגע האחרון, לפני שלקחו אותנו למקלחות, בזכות המראה החזק שלנו. כל השאר נהרגו אחרי חצי שעה בערך. ובאותה שעה, כשהייתי בצריף, לא ידעתי שאני אשאר בחיים. הייתי בטוח שגם אני עומד למסור את נפשי על קידוש השם.

צריכים את כולם. ככה הקב"ה ברא את עם ישראל. אתה נפגע כי אתה לא שומע את הבכי של הטבע, אתה לא שומע את הבכי של עם ישראל. אתה לא מבין עדיין, שבלי אונטער אין אויבער. אנחנו מציאות אחת. אם תזכה לשמוע קצת את הבכי של הבריאה, את הבכי של עם ישראל, אתה לעולם לא תיפגע.

"הייתי כל כך פגוע מההצעה ה'מעליבה'", המשיך הרב ליבער את הסיפור בדם ליבו, "שבקושי הקשבתי למה שהוא אמר. אבל עכשיו, יהודים קדושים, עכשיו אני מבין. רק עכשיו, באמצע הווידוי שלי, הצלחתי לשמוע את הבכי שאליו התכוון הרבי שלי. רק היום, ברידערס, הצלחתי לשמוע את הבכי של הבריאה. את הבכי של עם ישראל, שלא זכה להרגיש את אהבת האחים זה לזה.

לצערי הגדול, הבנתי את זה מאוחר מדי. כמו קין...

"אני כבר לא יכול ללמד את זה את המשפחות אצלי בקהילה, אני לא יכול ללמד את זה למשפחה שלי, אבל לכם, ברידערס! לכם, אני יכול להגיד את זה!"

כל האנשים שהיו שם התבוננו ברב שהיה נראה כאחוז טירוף בעיניים גדולות וקצת תמהות. הרב המשיך לצעוק בצעקות מחרידות שאני לא אשכח אותם לעולם: 'אני מנחם ליבער, מתוודה בפני ריבונו של עולם, חטאתי, עויתי פשעתי! אשמתי, בגדתי! אשמתי לאחים שלי! בגדתי באחים שלי גזלתי מהאחים שלי! שכחתי את הברידערס שלי! התרחקתי מהם, זלזלתי בהם, ואני מבקש ממך ומהם מחילה! ברידערס, סלחו לי! מחלו לי!' הוא השליך את כובעו המהודר על הרצפה וניגש אל היהודי שישב לפני כן לידו על הדרגש. הוא הצביע לעברו וזעק: 'הנה, אתה, ממך אני אבקש ראשון מחילה. אותך ראיתי ראשון בקרון וחשבתי עליך רעה. עליך חשבתי ראשון, שלא לכבודי להיות אתך. מה אני צריך כזה כובע על הראש שעשה אותי כל כך רחוק ממך? מה אני צריך כזה כובע, שבגללו במקום לקרא לך אח שלי, מיין זיסע ברידער, קראתי לך אונטער? סלח לי ברידער, סלח לי לפני שיהיה מאוחר. סלח לי על הטיפשות שלי, סלח לי על טמטום הלב שלי, מחל לי, הרשה לי להיפרד ממך. בבקשה. הרשה לי לחבק אותך פעם אחרונה לפני שאנחנו עולים לבית דין של מעלה. שם הרי נראה את האמת, מי היה באמת יותר חשוב. הוא זעק את דבריו בזעקות של טירוף, תוך שדמעות ענקיות זולגות מעיניו.

היהודי שהרב הצביע עליו נעמד במבוכה, והרב הזה חיבק אותו בכל הכוח בבכיות נוראות. 'סלח לי ברידער, סלח לי! אני מבקש מחילה!'"

דוד איצקו דיבר בעיניים עצומות. הוא רעד בכל גופו, וקולו הרועם נסדק מדי פעם בצרידות מוזרה. הרגשתי איך הוא חוזר עשרות שנים לאחור, וממש נמצא כעת באותו צריף ליד אותו הרב ליבער שאת שמו שמעתי לראשונה. סבתא קמה ממקומה ופנתה אל חדר השינה. היא לא יכלה לשאת את התיאור של אחיה הקטן

ברידערס ממש, ופתאום ראיתי שוב את המריבות. אמרתי לעצמי: ריבוננו של עולם, מתי נבין איך להיות אחים? למה אנחנו לא מבינים שדווקא מכיוון שאנחנו שונים אנחנו מוכרחים זה את זה? אנחנו מוכרחים כל אחד מהעם שלנו, בתפקיד המיוחד שיש לו. אם אין קמח אין תורה, אם אין תורה אין קמח. למה רק חצי שעה לפני שחונקים אותנו אנחנו יכולים להגיד לכל יהודי: ברידער? למה אנחנו צריכים אסונות כל כך גדולים בשביל להרגיש אחים? אז אתה אומר לי, שאני, איצקו, לא מבין מה זה נארשקייט? אני לא יודע מה זה 'שטוסים והבלים'? נכון, אני יהודי פשוט, אני לא תלמיד חכם, אבל אני, איצקו, ראיתי מה אמר הרב, התלמיד חכם והצדיק, כשהוא התוודה לפני שנרצח על קידוש השם.

לי, יינגלע, אי אפשר לספר סיפורים. תשמע מה אומר לך איצקו. אם אתה רוצה להיות רב גדול, תלמיד חכם, אל תתעסק עם שטוסים והבלים. תברח מהמריבות, מהגאוה, מהנארשקייט, תברח מהם כמו מאש.

תזכור: ברידערס, אחים, דווקא מכיוון שהם שונים זה מזה הם מוכרחים זה את זה. ככה הקב"ה ברא בטבע, וככה הקב"ה ברא את עם ישראל. אי אפשר אחרת", סיים דוד איצקו.

דוד איצקו הסתכל עלי בעיניו הטובות והאדומות וראה שהפנמתי היטב את המסר. הפנים שלי היו מלאות בדמעות גדולות. רציתי לתת לדוד איצקו חיבוק גדול, אבל עד שהתאוששתי גיליתי שהוא כבר חזר כבר לקערת הקריסטל עם אגוזי המלך הבריאים ולכוסית הקוניאק שעמדה מבושלת על השולחן.

אבל באותו רגע הבנתי באיזה 'שטוסים והבולים' אני עוסק. הבטחתי לעצמי שבכל פעם שמחלוקת תבוא לעולם אני אזכר בדוד איצקו שלנו. אני אזכר בבכי של קין, בבכי של הבריאה, בדמעות הקדושות והטהורות בצריף הארור באושוויץ של הרב ליבער הי"ד וכל האחים הטהורים שהוא גילה שם. והיום, שאני קורא על יהודים שמרגישים סוג ב', אני שואל את עצמי: באמת? למה? למה מתעסקים בנארשקייט. כולנו אחים.

אם יש יהודי אחד שקורא את הסיפור הזה ומחשבות טובות עולות בראשו. אנא, הקדש את הזכות לעילוי נשמתו הטהורה של דוד איצקו זצ"ל. שימחל לנו על יחסינו אליו כל השנים ועל כך שלא ידענו להעריך את נשמתו הגדולה, מסירותו העצומה ואהבת ישראל הטהורה שהייתה בליבו בלי גבולות. אהבנו אותו עד בלי די, אך מעולם לא ביטאנו זאת נכונה. יהי זכרו וזכר ששת מיליוני אחינו הקדושים צוררים לעד בצרור החיים. אמן.

עמדנו שם ממש כל סוגי היהודים. חילוניים ודתיים, אונטערס ואויבערס, תלמידי חכמים ובעלי בתים, עשירים ועניים, ובכינו יחד, בכייה אחת גדולה ומרה. כולנו בכינו כמו שלא בכינו מעולם. אי אפשר להסביר מה היה שם. אי אפשר להסביר מה קורה בגיהינום. אבל אני יכול להגיד לך, שאני לא שמעתי בחיי בכיות כאלו. אני בטוח בלי ספק, שמימות קין והבל לא שמעה הבריאה בכי אמיתי כזה של אחים. הרגשתי אז, כמו שהרב אמר, שזה ממש כמו בזמן הבכי של קין, שכל הבריאה כולה בוכה אתנו. כל היקום כולו בוכה אתנו.

הצריף היה חשוך כמעט לגמרי. לא יכולנו ממש לראות זה את זה. אבל לשמוע יכולנו היטב. לידי בכה מישוה בקול גדול. עטפתי אותו בשתי ידי, והוא נפל על כתפיי בבכי קורע לב ואמר לי: 'אוי ברידער, גיוואלד, מה יהיה עם הבת שלי? היא רק בת חמש'. הוא התייפח וגנח עד שכמעט איבד את הנשימה שלו. 'איך נתתי להם לקחת אותה? מי יודע מה הם עשו לה! איזה מין אבא אני?'

"ואני", אמר לי דוד איצקו, "מה יכולתי להגיד לו, לאותו יהודי אלמוני שקרא לי ברידער? הייתי רק בן שבע עשרה. לא היו לי ילדים. לכן רק אמרתי לו כל הזמן: 'אני אתך ברידער. אני בוכה אתך ברידער. אנחנו יחד'. כל מי שהיה שם, עשה כמונו. כל אחד לקח את מי שהיה לידו והרגיש אתו ברידער אמיתי. בכינו כולנו יחד, על החיים, על המוות, על הסיום האכזרי של החיים הקצרים שלנו. ככה זה נמשך בערך עשרים דקות או אולי קצת יותר.

ואז אנשים התחילו להירגע. כולנו הרגשנו שהאווירה בצריף התהפכה לגמרי מקצה לקצה. אני לא יכול להסביר איך זה קרה, אבל אני מבטיח לך, שבאותו הרגע כבר לא פחדנו למות. פתאום, בצריף הקטן, החלה לנשב רוח קדושה. רוח חדשה, טהורה. הרב הזה היה פשוט מלאך מהשמים. הוא הרים את כולנו לשמי שמים. אי אפשר לתאר אילו כוחות חדשים קיבלנו. כולנו. הרגשנו שהרב הזה הפך אותנו להיות ממש נשמה אחת. אתה יודע, יינגלע, כששלוש מאות אנשים מרגישים נשמה אחת, כבר אי אפשר להרגיש פחד. אי אפשר לפחד. זה פשוט בלתי אפשרי.

ואז, בדיוק כשסיימנו להיפרד זה מזה, נפתחה הדלת והתחילו הצרחות. העמידו אותנו בטור ארוך והובילו את כולם למקלחות. אני הייתי הכי גבוה מכולם, והמפקד כנראה ראה שיש כאן כוח שחבל להפסיד, ולכן הוא נתן לי מכה על הכתף וסימן לי לצאת מהתור. לי ולעוד אחד. לקחו אותנו לעבודה. את כל השאר השמידו אחרי עשר דקות. ואני אומר לך יינגלע, אמר לי דוד איצקו, "שאיין לי ספק, שמאותם רגעים, מאותו מעמד קדוש ונשגב שהיה בצריף, התחילה המפלה של השטן הנאצי.

ואני רוצה להגיד לך עוד משהו, הוסיף: אתה יודע מתי היה לי המשבר אחרי המלחמה? כשעליתי לכאן, לארץ ישראל. כולם כאן

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

האדם בהתנהגותו יכול 'לעודד' את הסובבים אותו להמשיך ולספר לו סיפורי רכילות, וכן להיפך, הוא יכול לגרום להם להימנע מכך

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

הוא שומע מהם את הרכילות: אם הוא מגיב בסבר פנים יפות ובהתעניינות - יגרום להם הדבר להמשיך ולספר לו מעניינים אלו. אך אם הוא יגער בהם ויאמר שאינו רוצה לשמוע דברים מסוג זה, הם יחדלו מכך. ואכן הוא כותב כי ראוי לכל בעל נפש לגעור בבני ביתו כשמספרים לו מעניינים אלו.

בביאורים ומוספים של 'דרשו' מציינים כאן נקודה טעונה ביאור: מדוע כותב החפץ חיים כי הדבר ראוי ל'בעל נפש' דווקא? והרי יש איסור תורה לשמוע רכילות, ואפילו בלי לקבלה, ואם כן כל אחד מחויב לגעור במי שמספר לו רכילות? ומביאים על כך את הסברו של בעל 'עלי באר', שכוונת החפץ חיים היא כשהמספר סבור שהדבר לתועלת, שבאופן זה מותר לכל הפחות לשמוע כדי לחוש לדבר. ואז, כשרואה המספר שהדברים אינם לתועלת, אם הוא בעל נפש ראוי לו לגעור במספר. אך אין זה חיוב, משום שבאופן זה הוא לא עבר איסור בשמיעת הדברים.

לפעמים, דווקא הקרובים ביותר אל האדם עלולים להזיק לו, ודווקא מתוך דאגה כנה ורצון לעזור... לעסקן ציבורי מסוים היה ידיד קרוב, שמתוך דאגה תמיד טרח לבוא ולספר לו מה חושבים בציבור אודותיו, ואיך מגיבים לכל מיני פעולות שעשה ויזם. התוצאה הייתה שאותו עסקן הפך את אט ממורמר ועצבני, ושקע בעצבות.

החפץ חיים, בהלכות הנלמדות היום בסדר הלימוד היומי (הלכות רכילות כלל ז סעיף ה') עוסק בסיטואציה כזו ממש. הוא מדגיש כי יש לאדם להיזהר שלא לקבל רכילות אפילו מאשתו, ומוסיף שמלבד האיסור של קבלת רכילות, אם היא תתרגל לספר לו דברים מסוג זה, הוא יבוא על ידי כך לידי "כעס ומצה ומריבה ודאבון נפש"...

החפץ חיים מוסיף, כי האדם בהתנהגותו יכול 'לעודד' את הסובבים אותו להתמיד ולספר לו סיפורים מעין אלו, וכן להיפך, הוא יכול לגרום להם להימנע מכך. הכל תלוי בתגובה שלו כאשר

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפוח בכל יום' לתיבת המייל שלך

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

יבמות דף נח

מדוע חופה הנעשית כדת משה וישראל כמוה כ'ניתוח השתלה'?

יש חופה

מתבצעת 'השתלה' בבית חולים, יודע שמדובר באירוע מיוחד, סטריילי ורווי-הוראות קפדניות. ההשתלה מתבצעת על ידי צוות מורחב של רופאים ומרדימים, אחיות וסניטרים, הלבושים כולם בבגדי לבן, ומניחים בד לבן על פיהם. פחד וחרדה שוררים שם, ומי שאינו נמנה על הצוות הרפואי, אסור לו להכנס לחדר בו מתבצעת ההשתלה.

כך גם בענין החופה, שבגלל קדושתה, והדברים הגדולים הנחתכים בה, אסור לשבת במעמד זה, אלא יש לעמוד באימה וביראה לכל אורך מעמד החופה, שלא כמו ש'נוהגים' אלה שאינם מדקדקים במצוות.

נו, ואחר כל זאת הינכם באים לערוך השוואה בין חופה ובין טקס של הסדר ממוני, שאין בו מאומה מאותה 'השתלה'?! - אמר הגרא"י קוק לאנשים שישבו מולו. השתלה זו, היא-היא השלימות שבין הבעל והאשה. עכשיו הם הופכים לשני אנשים שלמים.

(שמחה בבית עמי קפד)

בני-זוג הגיעו לפני הגאון רבי אברהם יצחק קוק, ראש ישיבת 'מאור התלמוד' ברחובות, ואמרו שיש להם בעיות בשלום-בית, בתוך כדי השיחה התברר שהם לא נישא ולפי ההלכה.

ראש הישיבה הזדעזע, אבל השניים שישבו מולו לא הבינו בדיוק ממה הוא מזדעזע כל-כך... 'הרי כמו שבקידושין הנעשים על פי דת משה וישראל יש חופה, גם בצור השבה אנחנו התחתנו יש "הסדר ממוני", אז מה כל-כך רע?'... שאלו.

השיב להם ראש ישיבת 'מאור התלמוד' בדברי טעם: כאשר חתן ובלה עומדים תחת החופה הנעשית כדת משה וישראל, הם מצויים במעמד שאפשר לבנותו כ'ניתוח השתלה', שהרי הקב"ה לקח אחת מצלעותיו של האיש, וממנה ברא את האשה, וכך נעשים הדברים בכל בני-זוג, עד סוף כל הדורות. החתן והכלה הניצבים לפנינו, נראים אמנם כמושלמים בגופם ובנפשם, אבל צריך לדעת שבפנימיותם הם חסרים, עד שתבצע ההשתלה הזו שעשה הקב"ה אצל האדם הראשון. ומי שראה פעם כיצד

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורי משניות על מסכת
שביעית לתוכנית קניין שביעית

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

לשמוע ולל השומיע

ברכב, בבית, ובכל מקום..

התקשרו לקו השיעורים של 'דרשו'
וקבלו אלפי שיעורים והרצאות להאזנה

077-2222-666

פרשת השבוע מפי מיטב המרצים

חדשות 'דרשו' ועדכונים

מידע לנבחני 'דרשו'

'גישמאק בלימוד'

הרצאות על מתיקות התורה

שיעורי תוספות לפי סדר 'הדף היומי'

הרצאות לחגים ומועדים

תוכניות מיוחדות

שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

שיעורי 'הדף היומי'
בעברית, אידיש וצרפתית

שיעורי 'הדף היומי בהלכה'
בבקאות ובעיון

'הפותח בכל יום'
תוכנית יומית עם
סיפורים וחיזוקים

חדש במערכת

ניתן להאט או להאיץ את קצב שמיעת השיעורים
לחצו 7 להאטה או 9 להאצה

קו השיעורים של 'דרשו' לחייג, ללמוד, לדעת

האם מותר 'לנגן' שירים במשך השנה בשופר שמשמשים בו בראש השנה?

Daivd Cohen/FLASH90

המצוה בפועל; ואף בשעה שפטורים מציצית, כגון בלילה. (וראה להלן, בנוגע לשימוש בבגד הציצית עצמו).
וכך דינם גם של שופר לאחר ראש השנה, וסכך לאחר סוכות, העומדים לשימוש בשנה הבאה, וכיוצא בהם. ודין זה אמור אף בחפצים המשמשים למצוה דרבנן.

[שו"ע כא, א, ומשנ"ב ד; וראה ביה"ל ד"ה אבל]

חפצי מצוה, כגון חוטי ציצית, שופר ולולב, שקוּיִמָּה בהם המצוה, והם עומדים לשימוש נוסף למצוה, אסור לעשות בהם שימוש אחר מלבד המצוה, משום שיש בכך בזיון למצוה. ולכן, חוטי ציצית הקשורים בבגד הציצית, כל עוד הם עומדים לקיים המצוה בהם - אסור לקשור בהם דבר מה אף שלא בעת לבישת בגד הציצית, דהיינו, אף בשעה שלא מקיימים בהם את

מה רצוי לעשות בחוטי ציצית שנקרעו?

להשליכם במקום שרבים ידרכו עליהם.
ועוד כתב הרמ"א, בנוגע לחוטי הציצית, שיש אומרים, שצריך לגנוזם, ורצוי להחמיר. וכמו כן, רצוי לעשות בהם מצוה אחרת, כגון להניח את חוטי הציצית כְּסִימָנִיָּהּ בספרי קודש. ולכל הדעות, אסור לעשות בחפצים אלו שימוש בזוי, שיש בו משום פחיתות כבוד למצוה.

[שו"ע כא, א, ומשנ"ב ג ויח; ביאורים ומוספים דרשו, 3]

חפצי מצוה שהוכנו לקיום המצוה, אך טרם קוּיִמָּה בהם המצוה - מותר לעשות בהם כל שימוש שהוא, ואף להשליכם לאשפה.

וחפצי מצוה שכבר קוּיִמָּה בהם המצוה, אך אינם עומדים לשימוש נוסף - לדעת השולחן ערוך, מותר להשתמש בהם, ואף להשליכם לאשפה. ולדעת הרמ"א, אסור להשליכם לאשפה; והמשנה ברורה הוסיף (בהקשר לסכך של מצוה), שאף אין

האם מותר לנקות את המשקפיים בבגד הציצית?

מותר לעשות בבגד שימוש שאינו בזוי. וניגוב זיעה או ניקוי משקפיים - יש אומרים שאינם נחשבים לשימוש בזוי; ואף יש מגדולי ישראל שהעיד על עצמו כי נהג לנקות בטלית קטן את משקפיו. ויש שפקפק בדבר, וצידד לאסור.

[שו"ע כא, ב, ומשנ"ב יב-יג; ביאורים ומוספים דרשו, 7]

בהמשך לאמור: בגד ציצית, אינו נחשב לחפץ של מצוה כחוטי הציצית, ולאחר שהוסרו ממנו החוטים, מותר לכל הדעות להשליכו לאשפה; אולם, אסור לעשות בו שימוש בזוי שיש בו משום פחיתות כבוד למצוה.

ובשעה שלובשים את הבגד לקיום המצוה - ב'טלית גדול', אסור לעשות גם בבגד עצמו כל שימוש שהוא, וב'טלית קטן',

* על פי דברי הגמרא, יש לקיים את מצות ציצית בכל עת, וכן מנהג ישראל מדורי דורות. אולם, מדאורייתא, אין חובה לרכוש בגד ציצית, אלא שכאשר יש לאדם בגד בן ארבע כנפות, והוא לובשו, עליו לקשור בו את חוטי הציצית.

* מצות מזוזה, אינה מחייבת לרכוש בית כדי לקבוע בפתחו מזוזה, אלא שכאשר יש לאדם בית והוא נכנס לדור בו, עליו לקבוע מזוזה בפתחו בשעת כניסתו לדור בו.

* חכמינו ז"ל אסרו למכור לגוי בגד ציצית שקשורים בו חוטי ציצית, מחשש שיתחפש לישראל, ויתלווה לישראל בדרך, במקום שאין איש, והלה יסבור שהוא ישראל, ולא יזהר מפניו, ויהרגהו.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

מי שהתנמנם בעת שמיעת המגילה - האם יצא ידי חובתו?

Yaakov Lederman/Flash90

ומי שהתנמנם תוך כדי שמיעת המגילה מאחר, יש להניח שלא שמע חלק מהקריאה, ועליו לשוב ולקרוא בשנית מהמקום שבו החל להתנמנם. והמסיח את דעתו באמצע שמיעת המגילה, אם הוא עדיין עוקב אחר הקורא, כגון שידוע לומר היכן אוחזים - אין זה נקרא היסח הדעת, ויצא ידי חובתו.

[שו"ע תרצ, יב, ומשנ"ב מ-מא; ביאורים ומוספים דרשו, 35]

אדם שקרא את המגילה בעצמו, והתנמנם תוך כדי הקריאה - יצא ידי חובתו, ובתנאי שהיה ערני במידה כזו שאילו היו קוראים לו היה עונה, ואילו שאלו אותו שאלה התלויה בהבנה, והיו מזכירים לו את אפשרויות התשובה, הוא היה נזכר בתשובה הנכונה. ואף השומע ממנו את הקריאה, יצא ידי חובה; ובתנאי שהקריאה נשמעה כראוי, כמובן.

הלוח היומי

ג' באייר | ר' אריה לייב ב"ר משה צינץ זצ"ל, מהרא"ל צינץ מפלאצק, ב' גט מקושר, טיב קידושין/ החליצה, קומץ המנחה, מלא העומר, יעלת חן ועוד

תש"ג, נפילת גטו ורשה עם סיום המרד הנורא שבו נהרגו ונשרפו עשרות אלפי יהודים הי"ד ושאר תושבי הגטו הועברו למחנות ריכוז והשמדה הי"ד.

יארציט:

תק"ה: ר' יהודה לייב מפיסטין זצ"ל, ובהמשך מקולומאי, תלמיד הבעש"ט.

תקצ"ג: ר' אריה לייב ב"ר משה צינץ זצ"ל, מהרא"ל צינץ מפלאצק, ב' גט מקושר, טיב קידושין/החליצה, קומץ המנחה, מלא העומר, יעלת חן ועוד.

תרי"ג: ר' יצחק ב"ר שלמה פרחי זצ"ל, המגיד הירושלמי ור"י חיי עולם, ב' אמרי נועם, מתוק לנפש, זכות הרבים ועוד.

תרפ"ג: ר' יששכר בער ב"ר יעקב קאהן זצ"ל, ב' בינת יששכר ועוד.

תרפ"ה: ר' ישעיה ב"ר משה שטיינר זצ"ל, מקרסטיר, (ר' ישעיה קרסטירר).

תשס"ה: ר' אבא מרדכי ב"ר שאול יוסף ברמן זצ"ל, ר"י עיון התלמוד.

תשע"ז: ר' משה ב"ר ברוך חורי/חורב זצ"ל, ר"מ כסא רחמים, ב' אור החכמה ועוד.

י"ח לעומר

אתה צודק!

הג"ר אברהם גנחובסקי היה רגיל לייעץ: "בכל ויכוח שמתעורר, לא לעמוד על שלו מיד, אלא קודם כל לומר לשני 'אתה צודק' (ולעשות זאת מכל הלב ומתוך הבנה שהשני לפי מצבו מתנהג כך), ורק לאחר מכן יש מקום שיסכים לשמוע גם את הצד השני". והיה רגיל לומר שזה בדוק ומנוסה.

(אגן הסהר ח"א עמ' 137)

בכל ויכוח שמתעורר עם הזולת נשתדל מיד לומר לשני "אתה צודק" ולאחר מכן לנסות להסביר לו את הצד השני

* תוכנית יומית מענייני דיומא

בהגשת הרב אברהם פוקס

* שיעורי משנה ברורה לפי

סדר דף היומי בהלכה

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי

המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי ועל כל

הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורי משניות על מסכת

שביעית לתוכנית קניין שביעית

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי

תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il